

1 Dôkazné bremeno

1.1 Aké sú pravidlá týkajúce sa dôkazného bremena?

Každý účastník konania v zásade musí uviesť všetky skutkové tvrdenia, ktorými odôvodňuje svoj návrh (bremeno tvrdenia – Behauptungslast), a poskytnúť primerané dôkazy [§ 226 ods. 1 a § 239 ods. 1 rakúskeho Občianskeho súdneho poriadku (ZPO)]. Súd musí vyniesť rozsudok aj v prípade, ak sú skutočnosti prípadu naďalej nejasné (situácia „non liquet“). V takých prípadoch začínajú pôsobiť pravidlá vzťahujúce sa na dôkazné bremeno. Každý účastník konania znáša dôkazné bremeno preukazujúce existenciu podmienok pre právnu normu, o ktorú sa opierajú. Za bežných okolností musí žalobca potvrdiť všetky skutočnosti, ktorými odôvodňuje svoje tvrdenie, a žalovaný musí potvrdiť všetky skutočnosti, ktorými sa odôvodňujú jeho námietky. Žalobca znáša aj dôkazné bremeno, že sú splnené všetky procesné požiadavky na predloženie nároku.

1.2 Existujú pravidlá, ktoré vylučujú určité skutočnosti z dôkazného bremena? V ktorých prípadoch? Je možné predložiť dôkazy s cieľom dokázať, že konkrétne právne domnienky sú neplatné?

Skutočnosti podstatné pre rozsudok sa musia preukázať dôkazmi, pokiaľ nie sú od dokazovania oslobodené. Dôkazy sa nevyžadujú v prípade uznaných skutočností (§ 266 a 267 ZPO), zrejmych skutočností (§ 269 ZPO) alebo zákonne predpokladaných skutočností (§ 270 ZPO).

Uznaná skutočnosť je uznanie strany, že tvrdenie skutočnosti protistranou je správne. Súd musí v zásade akceptovať uznanú skutočnosť ako správnu a dospieť k svojmu rozhodnutiu bez ďalšieho skúmania.

Skutočnosť je zrejmom skutočnosťou, ak je všeobecne známa (t. j. je známa veľkému počtu ľudí alebo ju veľký počet ľudí kedykoľvek bez ťažkostí spoľahlivo rozozná) alebo je známa súdu (príslušnému súdu na základe jeho úradného výkonu alebo je jasne zrejmá zo spisu).

Súd musí z úradnej moci vo svojom rozhodnutí zohľadniť zrejme skutočnosti, ktoré sa však nemusia tvrdiť ani dokázať.

Zákonná domnienka vyplýva priamo zo zákona a má účinok opaku dôkazného bremena, t. j. strana, ktorá nemá prospech z takejto domnienky, musí poskytnúť dôkaz o opaku. Musí dokázať, že napriek tomu, že existuje dôvod na zákonnú domnienku, predpokladané skutočnosti nenastali alebo predpokladaná právna situácia nevznikla.

1.3 Do akej miery musí byť súd presvedčený o určitej skutočnosti, aby na jej základe rozhodol?

Účelom súdneho konania je presvedčiť sudcu o skutočnosti. Vo všeobecnosti sa akceptuje „vysoký stupeň pravdepodobnosti“ a na presvedčenie sudcu sa nevyžaduje „absolútna istota“.

Niekedy sa požadovaná „sila dôkazov“ zvýši na „pravdepodobnosť hraničiacu s istotou“ alebo sa zníži na „značný stupeň pravdepodobnosti“, a to buď zákonom, alebo judikatúrou. Ak sa požaduje znížená sila dôkazov, podľa Občianskeho súdneho poriadku (§ 274 ZPO) postačuje ako sila dôkazu vierohodné preukázanie alebo osvedčenie. Dôkaz *prima facie* vedie takisto k zníženiu požadovanej sily dôkazov a napomáha uplatneniu nárokov na náhradu škody v prípadoch nedostatku dôkazov. Ak v prípade typického priebehu udalostí zo životných skúseností vyplýva, že existuje osobitná príčinná súvislosť alebo vina, tieto požiadavky sa môžu takisto považovať za preukázané na základe *prima facie* v individuálnom prípade.

2 Získavanie dôkazov

2.1 Vyžaduje si získavanie dôkazov vždy podanie strany alebo môže sudca v určitých prípadoch získať dôkazy aj z vlastnej iniciatívy?

Dôkaz sa môže zabezpečiť rozhodnutím súdu alebo na žiadosť účastníka konania. V konaniach výlučne vyšetrovacej povahy (pri ktorých súd musí stanoviť z úradnej moci podstatné skutočnosti na rozhodnutie) nie je potrebné, aby účastník konania podal žiadosť o uznanie dôkazu. V prípade štandardného konania podľa rakúskeho Občianskeho súdneho poriadku môže sudca zabezpečiť z úradnej moci akékoľvek dôkazy, od ktorých sa očakáva objasnenie podstatných skutočností (§ 183 ZPO). Sudca môže nariadiť účastníkom konania, aby poskytli dokumenty, zabezpečil vykonanie ohliadky miesta alebo nariadiť zabezpečenie dôkazu od znalcov alebo zaznamenať vyhlásenia od bežných svedkov. Účastníkom konania však možno nariadiť predloženie dokumentov iba vtedy, ak sa na ne odvolal aspoň jeden z účastníkov, a nie je potrebné predložiť dokumenty ani vypočuť svedkov, ak sú proti tomu obaja účastníci konania. Vo všetkých ostatných prípadoch sa dôkazy zabezpečujú na základe dôkazov poskytnutých jedným z účastníkov konania.

2.2 Aké kroky budú nasledovať v prípade, ak súd schváli žiadosť strany týkajúcu sa získania dôkazov?

Dôkazy sa spravidla zabezpečujú na ústnom pojednávaní. Počas takzvaného prípravného stretnutia (§ 258 Občianskeho súdneho poriadku) vypracuje súd spoločne s účastníkmi konania a/alebo ich zástupcami časový plán súdneho konania, ktorý obsahuje aj časový plán zabezpečenia dôkazov. Ak je to však nutné, kedykoľvek sa môže konať ďalšie rokovanie týkajúce sa pokroku, ktorý sa dosiahol v konaní. Po zabezpečení dôkazov sa výsledok prerokuje s účastníkmi konania (§ 278 ZPO). Dôkazy musí zabezpečiť priamo sudca, ktorý bude rozhodovať o veci. V prípadoch výslovne stanovených zákonom sa dôkazy môžu zabezpečiť aj počas postupu vzájomnej pomoci. Účastníci konania sa musia vyzvať, aby zabezpečili dôkazy, a majú rôzne práva účasti, napríklad právo klásť otázky bežným svedkom a znalcom. Dôkazy sa vždy zabezpečujú z vlastnej iniciatívy sudcu, spravidla aj vtedy, ak napriek predvolaniu nie sú účastníci konania prítomní.

2.3 V ktorých prípadoch môže súd zamietnuť žiadosť strany o získanie dôkazov?

Súd musí zamietnuť poskytnuté dôkazy, ak ich považuje za nepodstatné (§ 275 ods. 1 ZPO) alebo ak sa dôkazy predložili so zámerom oddialiť súdne konanie (§ 178 ods. 2, § 179 a § 275 ods. 2 ZPO). Je takisto možné stanoviť lehotu na zabezpečenie dôkazu, ak je pravdepodobné, že spôsobí oddialenie konania (§ 279 ods. 1 ZPO). Po uplynutí lehoty sa poskytnutý dôkaz môže zamietnuť. Môže sa zamietnuť aj vtedy, ak nie je nutný (lebo súd už bol presvedčený alebo skutočnosť sa nemusí dokázať) alebo ak je zabezpečenie dôkazu zakázané. Ak je zabezpečovanie dôkazov nákladné (napr. vyjadrenie znalca), účastník konania požadujúci dôkazy musí zaplatiť zálohu na náklady. Ak ju nezaplatí načas, dôkazy sa môžu predložiť neskôr iba vtedy, ak to nespôsobí oddialenie konania.

2.4 Aké rôzne dôkazné prostriedky existujú?

V rakúskom Občianskom súdnom poriadku je stanovených päť „klasických“ druhov dôkazov: dokumenty (§ 292 až 319), svedecká výpoveď (§ 320 až 350), vyjadrenie znalca (§ 351 až 367), ohliadka (§ 368 až 370) a výsluch účastníkov konania (§ 371 až 383). Ako dôkaz sa však v zásade môže uznať akýkoľvek možný zdroj informácií a bude klasifikovaný ako jeden z uvedených druhov dôkazov podľa formy, ktorú má.

2.5 Aké sú spôsoby získania dôkazov od svedkov a líšia sa tieto spôsoby od spôsobov, ktoré sa využívajú na získanie dôkazov od svedkov – znalcov? Aké sú pravidlá týkajúce sa predkladania písomných dôkazov a znaleckých správ / posudkov?

Svedkovia sa vypočúvajú jednotlivo v neprítomnosti ostatných svedkov, ktorí sa ešte len majú vypočuť. To bráni tomu, aby sa pri podávaní svedeckej výpovede navzájom ovplyvňovali. Ak si výpovede svedkov odporujú, môžu sa títo svedkovia vypočuť spoločne. Výsluch svedkov sa začína všeobecným kladením otázok, aby sa určilo, či svedok nie je z nejakého dôvodu nespôsobilý vypovedať, či má právo odoprieť výpoveď alebo či je schopný zložiť prisahu. Po tom, ako sa svedkom pripomenie ich povinnosť hovoriť pravdu a trestné následky krivej výpovede podľa trestného zákona, sa začína výsluch svedka. Svedok je najskôr požiadaný, aby uviedol svoje osobné údaje, a potom sa mu kladú otázky týkajúce sa samotnej veci. Účastníci konania sa môžu zúčastniť na výsluchu svedka a klásť mu otázky, ak to schváli súd. Neprimerané otázky môže sudca zamietnuť. Svedkovia sa musia v zásade vypočuť priamo pred súdom, ktorý rozhoduje vo veci, hoci za určitých podmienok je možné vypočuť svedkov prostredníctvom postupov súdnej pomoci (§ 328 ZPO). Znalci sa prizývajú na to, aby „pomáhali“ súdu. Kým bežný svedok podáva výpoveď z hľadiska svojho vnímania skutočností, znalec poskytuje sudcovi vedomosti, ktoré sudca nemá. Vyjadrenie znalca sa musí v zásade poskytnúť priamo pred súdom. Znalca možno predvolať bez obmedzenia aj z vlastnej iniciatívy sudcu. Znalec musí predložiť svoje zistenia a správu. Znalec musí podať ústnu správu počas pojednávania a písomné správy musí vysvetliť počas pojednávania, ak to požadujú účastníci konania. Zistenia a správa musia byť zdôvodnené. Súkromné správy sa na účely Občianskeho súdneho poriadku nepovažujú za správy znalcov a pokladajú sa za súkromné dokumenty. Podľa rakúskych právnych predpisov nie je povolené konanie uskutočňované výlučne písomným postupom. Keďže však dôkazné prostriedky v Rakúsku nie sú vôbec obmedzené, svedkovia majú možnosť podať svoju svedeckú výpoveď písomne. Písomné vyhlásenia svedkov sa však považujú za dokumenty a podliehajú voľnému posúdeniu súdu. Ak sa však súd domnieva, že je to nutné, svedkovia sa musia dostaviť na súd, ak žiadny z účastníkov konania nenamieta proti vypočutiu daného svedka.

2.6 Majú niektoré dôkazné prostriedky väčšiu dôkaznú silu ako ostatné?

Súd vykonáva voľné posúdenie dôkazov (freie Beweiswürdigung) (§ 272 ZPO). Posúdením dôkazov je preskúmanie výsledkov zabezpečených dôkazov sudcom. Pri tomto posudzovaní nie je sudca viazaný žiadnymi zákonnými pravidlami týkajúcimi sa dôkazov, ale musí posudzovať v súlade so svojím osobným presvedčením, či dôkaz je správny, alebo nie. Na dôkazné prostriedky sa nevzťahuje žiadna hierarchia. Iné písomné dôkazy sa považujú za listinné dôkazy, ak ide o znalecké posudky. Verejné dokumenty vydané v Rakúsku sa považujú za pravé, t. j. predpokladá sa, že ich skutočne vydal uvedený orgán. Na účely dôkazu sa úplne predpokladá aj ich správnosť. Za predpokladu, že sú súkromné dokumenty podpísané, takisto sa v plnej miere uznávajú ako dôkaz toho, že vyhlásenia, ktoré obsahujú, sa môžu pripísať osobe, ktorá ich podpísala, ale správnosť ich obsahu je vždy predmetom voľného posúdenia súdu.

2.7 Sú niektoré spôsoby dokazovania v záujme preukázania určitých skutočností povinné?

V rakúskom Občianskom súdnom poriadku sa nepožadujú konkrétne druhy dôkazov v určitých prípadoch. Hodnota nároku nemá žiadny vplyv na výber dôkazu.

2.8 Sú svedkovia podľa zákona povinní svedčiť?

Svedkovia sú povinní dostaviť sa na súd, aby vypovedali, a ak sú o to požiadaní, zložiť prisahu. Ak sa riadne predvolaný svedok nedostaví na pojednávanie bez závažnej príčiny, súd najskôr uloží správnu pokutu, a ak sa svedok nedostaví druhýkrát, nariadi jeho nútené predvedenie na pojednávanie. Svedok, ktorý odmietne vypovedať bez uvedenia dôvodu alebo z neopodstatnených dôvodov, môže byť prinútený podať svedeckú výpoveď. Krivá výpoveď na súde je trestným činom.

2.9 V akých prípadoch môžu odmietnuť vypovedať?

V prípade, že existujú dôvody na odopretie výpovede (§ 321 ZPO), svedok má právo odmietnuť odpovedať na otázku alebo jednotlivé otázky. Neexistuje úplné právo na odopretie výpovede. Takýmito dôvodmi sú škandál alebo riziko trestného stíhania svedka alebo jeho blízkej osoby, priama finančná ujma tých istých osôb, štátom uznané povinnosti zachovať mlčanlivosť, povinnosť právneho zástupcu, právneho zastúpenia záujmov alebo dobrovoľných profesijných združení oprávnených rokovať o kolektívnych zmluvách zachovať mlčanlivosť v pracovných a sociálnych veciach, potenciálne prezradenie umeleckých alebo obchodných tajomstiev a využitie volebného práva, ktoré bolo zákonom vyhlásené za tajné. Súd musí informovať svedkov o týchto dôvodoch pred ich vypočutím. Ak svedkovia chcú uplatniť svoje právo odoprieť výpoveď, musia na to uviesť dôvody.

2.10 Možno osobu, ktorá odmieta svedčiť, sankcionovať alebo prinútiť vypovedať?

Je na súde, aby rozhodol, či je odopretie svedeckej výpovede zákonné. Svedkov, ktorí odopru výpoveď bez uvedenia dôvodu alebo z dôvodu, ktorý súd považuje za neopodstatnený, možno donútiť vypovedať (§ 354 Exekučného poriadku). Svedkovia môžu byť donútení vypovedať prostredníctvom pokút alebo v obmedzenej miere väzbou a môžu byť zodpovední voči účastníkom konania za akékoľvek ujmy spôsobené v dôsledku neodôvodneného odopretia výpovede.

2.11 Existujú osoby, od ktorých nemožno získať svedeckú výpoveď?

Svedeckú výpoveď nemožno získať od osôb, ktoré nemohli alebo nemôžu dosvedčiť skutočnosti, ktoré sa majú dokázať, alebo uviesť to, čoho boli svedkom. Považujú sa za osoby, ktoré majú „absolútnu“ fyzickú neschopnosť vypovedať (§ 320 bod 1 ZPO). V prípade neploletých osôb alebo osôb s duševným postihnutím musí súd od prípadu k prípadu rozhodnúť, či je osoba neschopná vypovedať. Ak je vypočúvanou osobou maloletá osoba, súd môže na žiadosť alebo z úradnej moci upustiť od jej vypočúvania v plnom rozsahu alebo v jednotlivých oblastiach, ak by sa vypočutím ohrozili záujmy maloletej osoby, pričom sa zohľadňuje jej duševná zrelosť, predmet vypočúvania a jej vzťah k účastníkom konania (§ 289b ods. 1 ZPO); to isté platí aj pre nesporové konania (§ 35 zákona o nesporových konaniach). Existujú takisto tri druhy „relatívnej“ neschopnosti vypovedať (§ 320 body 2 až 4 ZPO), ktoré sa vzťahujú na cirkevných pracovníkov, pokiaľ ide o informácie, ktoré im boli zverené pri spovedi alebo v iných súvislostiach, na ktoré sa vzťahuje povinnosť zachovania služobného tajomstva, štátnych úradníkov, pokiaľ ide o dôverné informácie v súvislosti s vykonávaním ich úradných povinností, za predpokladu, že nie sú zbavení tejto povinnosti, a na mediátorov, pokiaľ ide o informácie, ktoré im boli zverené alebo ku ktorým sa inak dostali počas mediácie.

2.12 Aká je úloha sudcu a strán pri vypočúvaní svedka? Za akých podmienok môže byť svedok vypočutý prostredníctvom videokonferencie alebo iných technických prostriedkov?

Súd musí klásť svedkom primerané otázky, ktoré sa týkajú skutočností, ktoré sa musia dokázať prostredníctvom ich výpovede, a okolností, za ktorých nadobudli svoje vedomosti. Strany sa môžu zúčastniť na výsluchu svedkov a so súhlasom súdu klásť im otázky zamerané na objasnenie alebo doplnenie ich výpovede. Neprimerané otázky môže sudca zamietnuť. Zhrnutie výpovede svedka sa musí zaznamenať, a ak je to nutné, musí sa zaznamenať doslovne. Videozáznamy a zvukové záznamy a údaje zaznamenané na nich sa zvyčajne považujú za dôkazy vo forme ohliadky. Dôkaz vo forme ohliadky znamená, že súd je schopný priamo vnímať vlastnosti alebo stav vecí. Vzhľadom na zásadu, že dôkazy by sa mali zabezpečovať priamo, je však takýto dôkaz prípustný iba vtedy, ak nie je k dispozícii priamy dôkaz (napr. svedok). Výsluch svedka pomocou videotechnológie je v zásade možný a mal by sa používať namiesto výsluchu, keď sa vykonávajú žiadosti o súdnu pomoc z dôvodov hospodárnosti konania. Všetky súdy sú vybavené videokonferenčnými zariadeniami od roku 2011.

Ak predmet občianskeho konania vecne súvisí s trestným konaním, pri vypočutí osoby, ktorá je v danom trestnom konaní obeťou v zmysle § 65 bodu 1 písm. a) Trestného poriadku, sa na jej žiadosť obmedzí účasť účastníkov konania a ich zástupcov na vypočutí tak, aby mohli sledovať vypočutie a uplatňovať si počas neho svoje právo klásť otázky pomocou technického zariadenia na prenos zvuku a obrazu a neboli na vypočutí osobne prítomní. Ak je obeťou nesvojprávnou maloletá osoba, vypočutím týkajúcim sa predmetu trestného konania sa musí poveriť vhodný znalec (§ 289a ods. 1 ZPO). Na základe žiadosti

môže súd vypočúť osobu spôsobom opísaným v odseku 1, ak nie je prijateľné, aby vypočúvaná osoba vzhľadom na dané dokazovanie a osobnú dotknutosť vypovedala za prítomnosti účastníkov konania a ich zástupcov (§ 289a ods. 2 ZPO). Súd môže na žiadosť alebo z úradnej moci uskutočniť vypočutie spôsobom opísaným v § 289a ods. 1, prípadne aj prostredníctvom vhodného znalca, ak by sa záujmy maloletej osoby síce neohrozili samotným vypočutím, ale s prihliadnutím na jej duševnú zrelosť, predmet vypočúvania a jej vzťah k účastníkom konania by mohli byť ohrozené vypočutím v prítomnosti účastníkov konania alebo ich zástupcov (§ 289b ods. 2 ZPO). § 289a a § 289b ZPO sa uplatňujú aj v nesporových konaniach (§ 35 zákona o nesporových konaniach).

3 Hodnotenie dôkazov

3.1 Podlieha súd obmedzeniam pri vydaní rozsudku v prípade, ak účastník nezískal dôkazy zákonným spôsobom?

Ak účastník konania poruší zmluvnú povinnosť, ustanovenie súkromného práva alebo poruší zásady morálky, aby získal dôkaz, súd môže uznať a posúdiť dôkaz, ale príslušný účastník konania bude zodpovedný za náhradu škody. Ak pri získavaní dôkazov účastník konania poruší ustanovenie trestného zákona, ktorý chráni základné práva a slobody stanovené ústavou (napr. fyzická ujma, únos, donútenie svedka vypovedať), dôkaz získaný takýmto spôsobom je neprípustný a súd ho nemôže uznať. Ak má súd pochybnosti o tom, či bol spáchaný trestný čin, môže prerušiť občianske konanie až do vynesenia konečného rozsudku v trestnom konaní. Ak sa trestným činom spáchaným s cieľom získať dôkazy neporušia základné práva alebo slobody stanovené ústavou, príslušný účastník konania sa bude považovať za trestne zodpovedného, ale dôkaz nebude neprijateľný. Iba nezákonne získané dôkazy, ktorými sa negatívne ovplyvnila povinnosť súdu určiť pravdu, a teda sa narušila záruka, že súd vydá pravdivý a správny rozsudok, sú neprípustné.

3.2 Bude sa moja vlastná výpoveď považovať za dôkaz v prípade, ak som účastníkom konania?

Dôkazy sa získavajú aj vylúchom účastníkov konania. Účastníci konania majú rovnakú povinnosť dostaviť sa na súd, vypovedať a zložiť prísahu ako svedkovia. Nemožno ich však donútiť dostaviť sa na súd ani vypovedať. Akékoľvek neodôvodnené nedostavenie sa účastníka konania na súd alebo nepodanie výpovede musí posúdiť súd dôkladným zohľadnením všetkých okolností. Iba v konaniach vo veci otcovstva alebo rozvodu manželstva je možné donútiť účastníkov konania dostaviť sa na súd. Ak účastník konania nebude hovoriť pravdu, neuplatnia sa trestné sankcie (na rozdiel od svedkov), pokiaľ neuvedú falošné vyhlásenie pod prísahou. Súd môže nariadiť vypočutie účastníkov konania z úradnej moci.

4 Uviedol tento členský štát v súlade s článkom 2 ods. 1 nariadenia o vykonávaní dôkazov iné orgány príslušné na vykonávanie dôkazov na účely súdneho konania v občianskych alebo obchodných veciach podľa tohto nariadenia? Ak áno, v akých konaniach sú oprávnené vykonávať dôkazy? Môžu len dožiadať o vykonanie dôkazov alebo môžu takisto pomáhať pri vykonávaní dôkazov na základe dožiadania od iného členského štátu? Pozri aj informovanie podľa článku 2 ods. 1 nariadenia o vykonávaní dôkazov.

V Rakúsku nie sú v súčasnosti podľa vnútroštátneho práva oprávnené vykonávať dôkazy cezhranične podľa článku 2 ods. 1 nariadenia iné orgány ako súdy. Posledná aktualizácia: 13/04/2023

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné kontaktné body EJS. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska justičná sieť pre občianske a obchodné veci ani Európska komisia nenesú žiadnu zodpovednosť ani inak neručia za informácie alebo údaje, ktoré tento dokument obsahuje alebo na ktoré odkazuje. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.